

TALOUSARVIOALOITE 575/2009 vp

Määrärahan osoittaminen Luirojoen kunnostamiseksi

Eduskunnalle

Lapissa (periaatteessa) virtaavan Luirojoen varrella vakinaisesti asuvat, kesämökkiläiset, retkeilijät ja kalastajat ovat kertoneet, että joki on todella huonossa kunnossa. Se on pahimpaan aikaan lähes kuiva, koska virtaamamäärä on aivan liian pieni. Uiton jälkeiset kunnostustyöt eivät ole täyttäneet niille asetettuja tavoitteita. Liian pieni vesimäärä hajaantuu liian laajalle. Joki on vaikeasti kuljettava, ja sen kalakannat ovat heikentyneet. Arvokalat ovat vähentyneet, ja roska-kala on lisääntynyt.

Voimayhtiön luvassa olevat vesimäärät mitataan Tanhuan asteikolla, joka on noin 70 km Lokan padon alapuolella. Kesäaikana juoksutuksen osuus Tanhuassa olevan Kammosen asteikon virtaamamääristä on keskimäärin vain noin 20 %, eli lupaehdoissa oleva vesimäärä käytännössä muodostuu pääasiassa Lokan padon alapuolisesta valuma-alueesta! Kun mittauspiste on viety näin alas, aiheuttaa se tietysti sen, että varsinkin Luirojoen yläosan koskialueet ovat todella vähävetisiä ja aiheuttavat monenlaisia ongelmia virkistyskäytölle, veneiden kululle ja ekologiselle tilalle.

Aikoinaan Luirojokea rakennettiin uittokuntoon poikkeuksellisen voimakkaasti, koska virtaamamäärät olivat luonnontilaan nähden huomattavan pienet, vaikka uiton toimittamiseksi säännöstelijälle oli annettu velvoite lisäjuoksutuksista. Uittoväylän perkaustyöt teki Metsähallitus Kemijoki Oy:n toimesta vuosina 1967—

1969. Viimeinen uitto oli vuonna 1991, ja kunnostussuunnittelu aloitettiin 1992.

Uiton päätyttyä Luirojoki kunnostettiin 1990-luvun lopulla. Työssä otettiin myös huomioon pienentyneet vesimäärät siten, että pyrittiin kaventamaan uomaa, kun taas tavanomaisissa uittokunnostuksissa uomaa pyritään leventämään. Luirojoella jo uittokuntoon laitettaessa virta-alueet kavennettiin ja näin pyrittiin menettelemään monin paikoin myös uiton jälkeisissä kunnostustöissä. Tuolloin käytiin keskusteluja säännöstelijän kanssa siitä, voiko se edelleen kalastuskaudella juoksuttaa edes osaa uiton velvoitteena olleista juoksutusmääristä. Korvaukselle eli menetetyille laskennalliselle energian hinnalle ei kuitenkaan löytynyt maksajaa.

Lapin ympäristökeskus aloitti vuonna 2007 esiselvityksen Lokan ja Porttipahdan tekojärvien säännöstelystä aiheutuvien haittojen vähentämisestä. Aloitteen esiselvitykseen antoi Sodankylän kunnanhallitus, joka haittojen vähentämismahdollisuuksien selvittämisen lisäksi toivoo altaiden kalatalouden ja muun käytön edellytysten turvaamista. Se, mitä altailla tehdään, vaikuttaa olennaisesti myös Luirojokeen.

Esiselvitystyön tavoitteena oli muodostaa kokonaisvaltainen näkemys altaiden tilasta, kehitystarpeista ja kehittämismahdollisuuksista. Esiselvitys on valmistunut, ja varsinainen säännöstelyn kehittäminen on alkanut. Työ jää puolittiehen, ellei Luirojoen virtaamaa lisätä ja kunnos-

TAA 575/2009 vp — Markus Mustajärvi /vas ym.

tustöitä käynnistetä uudelleen joen vaikeimmilla osilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2010 talousarvioon momentille 35.10.77 lisäyksenä 1 500 000 euroa Luirojoen kunnostamiseksi.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 2009

Markus Mustajärvi /vas
Jyrki Yrttiaho /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas